

QUI ETS? COM ET DIUEN? EXPERIÈNCIA I BALANÇ D'UNA CAMPANYA MUNICIPAL DE NORMALITZACIÓ DE NOMS I COGNOMS

Josep Andrés i Torres
josepandres.t@gmail.com

1. Objectius
2. Antecedents
3. Objectius i disseny del projecte i entitats que hi participaren
 - 3.1 L'aplicació de premsa
4. Resultats del projecte a Dénia
 - 4.1 Traducció del nom propi al català
 - 4.1.1 Recurs: *Natatxa* no és *Natacha*?
 - 4.2 Corregir la grafia incorrecta de nom i cognoms
 - 4.3 Inserir la *i* entre els cognoms
 - 4.3.1 Recurs: Una de freda *i* una altra de calenta
 - 4.4 Canviar-se el nom per un altre de diferent
 - 4.4.1 Recursos:
 - a. *Pepa* no és *Josepa*, ni tampoc *Josefa*
 - b. *Marisol* sí, però *Marisol* no
 - 4.5 Traducció de cognoms al català
 - 4.5.1 Recurs: un *Pedro* que no és *Pere*
 - 4.6 Adaptació gràfica de cognoms al català
5. Conclusions
6. Agraïments
7. Bibliografia

1. Objectius

Al llarg de les ratlles següents exposaré la memòria de gestió d'aquesta campanya que, a partir de 2005, vora una trentena d'oficines de promoció del valencià de la Comunitat Autònoma de València van engegar amb la finalitat de promoure la normalització onomàstica i informar dels drets pel que fa a tenir el nom en català, corregir la grafia incorrecta de nom i cognoms, inserir la *i* entre els cognoms, canviar-se el nom, invertir l'orde dels cognoms, etc. Finalment, faré una valoració dels resultats obtinguts en l'oficina de Dénia –en què treballava com a tècnic lingüístic– en relació, especialment, amb el Registre Civil i la Direcció General dels Registres i el Notariat.

«Dret i revés del díptic imprès per a explicar els diversos aspectes jurídics relacionats amb el tractament de noms i cognoms»

2. Antecedents

En primer lloc, una de les tasques de les oficines de promoció del valencià (des d'ara, OPV) és el foment de la presència del valencià en tots els àmbits de la vida social. I, específicament, els noms i cognoms són elements identificadors de les persones i, per aquest motiu, té una importància cabdal que n'adequem la grafia a l'ortografia normativa.¹ De fet, unes quantes persones ja havien acudit a l'OPV deniera per demanar per la possibilitat de tindre oficialment el nom en català, especialment pel que feia als acabats de nàixer.² Segonament, continuàvem detectant problemes i traves administratius a l'hora d'exercir els drets lingüístics en relació al nom i cognoms³ i, també, certa confusió entre dos procediments diferents totalment com són la traducció del nom al català i, d'una altra banda, el canvi de nom. Finalment, calia incidir en la manca de normalitat lingüística i social que implica dir-se, per exemple, Josep o Vicent i aparéixer inscrit oficialment com a *José* o *Vicente*.

Fins aquell moment, hi havia hagut unes altres campanyes destinades, bàsicament, a conscienciar del fet de tenir oficialment el nom en català i impulsar-ne la traducció en el Registre Civil, però que bandejaven unes altres possibilitats com ara la inserció de la *i* entre els cognoms, el canvi de nom o la inversió dels cognoms. Entre les campanyes precedents, en la Comunitat Autònoma de València hi havia tant les de la Generalitat (CASANOVA, 2007: 41) com les realitzades per l'Administració municipal, com ara la d'Oliva *Sabies que... El nom te'l pots posar en valencià* de 1996 o la de Dénia *I a tu com et diuen?* efectuada en 2002, abans d'incorporar-me a l'OPV, i que incidia en la traducció del nom i la correcció ortogràfica, si esqueia, dels cognoms.⁴

¹ Sobre aquesta qüestió, mireu com ara POU (1998).

² En aquest sentit, arran de participar l'OPV de Dénia en la campanya de promoció *Benvinguts a casa* –centrada en la terminologia del camp semàntic dels nadons i que ja incidia en el fet de posar-los el nom en català– vaig començar a rebre peticions de llistes de noms tant de xiquet com de xiqueta. Per aquest motiu, fins a l'aparició, poc temps després, del *Vocabulari de noms de persona* de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL), vaig confeccionar, a partir d'unques quantes planes d'Internet, diverses llistes de noms que distribuïem a les persones interessades: noms tradicionals, noms habituals, noms bíblics i, en sentit contrari, noms que no formaven part del santoral.

³ Com ara l'experiència d'aquells que havien intentat sense èxit corregir ortogràficament el cognom ja que, gairebé, se'ls demanava que feren tasca genealògica; o la d'aquells altres que havien provat de canviar-se el nom amb variants com *Pepa* i *Ximo* i s'havien sentit deseparats en sentir del personal adscrit al registre civil corresponent que això no podia ser i que no calia ni que ho demanaren.

⁴ Posteriorment, les OPV de Carcaixent, Mislata, Tavernes de la Vallidigna i Torrent en confeccionaren una de pròpia denominada *Com l'han posat?* Altrament, l'ACV Tirant lo Blanc es posà en contacte amb mi per a, juntament amb les

«Cartell de la campanya»

3. Objectius i disseny del projecte i entitats que hi participaren

Presentada i aprovada la campanya en la reunió de tècnics celebrada a la ciutat de València el 16 de gener de 2004, es va plantejar amb cinc objectius bàsics: primerament, informar els ciutadans del dret a normalitzar i traduir el nom i els cognoms, i també del procediment exacte que s'havia de seguir; en segon lloc, promoure i difondre aquest procés de normalització i traducció onomàstica, tot i aprofitant els recursos al nostre abast. Ja relacionat amb l'oficina, el tercer objectiu fon fer pública la tasca de les OPV com a centres d'assessorament, informació, etc., en matèria de drets lingüístics i de gestió administrativa d'aquests. En aquest sentit, calia fer veure que són, especialment, unes oficines d'atenció al públic i no exclusivament un servei de traducció i correcció de documentació administrativa. Per últim, un altre objectiu era fomentar la presència de les OPV en els mitjans de comunicació i, per extensió, en el carrer.

Pel que fa a la gestió i coordinació, va anar a càrrec de l'OPV de Dénia, formada per Lidu Escudero, com a administrativa, a més de jo mateix, com a tècnic lingüístic. Unes altres OPV que hi participaren foren les d'Albal, l'Alcúdia, Algemesí, Almassora, Benicarló, Bètxi, el Campello, Catarroja, Cullera, Gandia, Godella, Manises, Massamagrell, Meliana, Monòver, Montserrat, Muro, Museros, Paterna, Puçol, Sagunt, Sueca, Teulada, Vinaròs, Xirivella, la Diputació de València i la Mancomunitat de la Ribera Alta.⁵ Això sí, la referència, tant en el fullet com en el cartell, a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport de la Generalitat de València i la Federació Valenciana de Municipis i Províncies es feia només a efectes de rebre una subvenció anual⁶ i no perquè participaren en la gestió i el funcionament d'aquest projecte (CASANOVA, 2007: 42).

universitats Jaume I, de València i d'Alacant, realitzar-ne una en l'àmbit universitari a partir del nostre fullet. Es pot trobar a: www.uji.es/bin/serveis/slr/campanya/cnoms.pdf (consulta de 09.12.2014).

⁵ Les OPV municipals, a més de l'OPV de la Mancomunitat de la Ribera Alta i de la Unitat de Promoció del Valencià de la Diputació de València, des de fa un grapat d'anys, treballen conjuntament amb la finalitat de compartir projectes i treure més rendiment als pressuposts respectius i, d'aquesta manera, realitzar cada any moltes més campanyes que les que es farien treballant en solitari. De retruc, el fet d'acumular les comandes –però amb facturació singularitzada– i, així, abaratir el cost relatiu, també provoca tenir més diners per a participar en els altres projectes enllestits per les altres OPV. Per a conèixer amb més detall aquest funcionament de la promoció lingüística municipal valenciana consulteu la tesi doctoral de MINGUET (2005: 223).

⁶ Per a conèixer aquesta classe de subvencions, etc., mireu com ara la crònica legislativa que, des de 1999, Mercè Teodoro realitza en la *Revista de Llengua i Dret*.

Amb disseny de Nina Llorens, es confeccionà un cartell promocional i un fullet que informava de les diverses possibilitats quant a traducció, canvi o correcció de noms i cognoms; explicava les passes que calia seguir per a sol·licitar-ho i especificava la legislació vigent en eixe moment.⁷ Així, hi havia els apartats següents:

- a. Substituir el nom inscrit en qualsevol llengua per l'equivalent en català;
- b. Corregir la grafia incorrecta de nom i cognoms –com ara *Pujades* en comptes de *Puchades*;
- c. Inserir la *i* entre els cognoms;
- d. Canviar-se el nom per un altre de diferent –per exemple, *Empar* en lloc de *Maria de los Desamparados*;
- e. Invertir l'orde dels cognoms;
- f. Traduir o adaptar un cognom d'una altra llengua al català o canviar-ne un no català per un altre que sí que ho fóra.

Aquest material imprès es va repartir per dependències municipals, centres escolars, comerços i entitats col·laboradores.

Tant des del punt de vista del contingut com de la forma d'organització, vaig seguir com a model el tríptic *A dreta llei* referit a noms i cognoms, editat pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya a fi de divulgar el contingut de la Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística. Ara bé, vista la situació que, per a l'onomàstica d'un mateix idioma, ens trobem amb múltiples legislacions i, com veurem més avant, amb les conseqüències que se'n deriven, va caldre adaptar-lo a la legislació estatal, l'única vigent a València en matèria d'antroponímia. Els materials de la campanya es completaven amb un formulari d'instància en format Word per a cada un dels supòsits anteriors (a-f) amb indicació de la legislació aplicable en cada cas, etc., i en què només calia emplenar les dades de la persona interessada.⁸

D'una altra banda, la tria del lema *Qui ets? Com et diuen?* pretenia apellar precisament a aquests dos conceptes que són la identitat i el nom. De fet, durant la roda de premsa de presentació de la campanya, el regidor denier Juli Martínez recordà que «durant molts anys la llengua ha estat relegada a l'àmbit domèstic, però fins i tot allí els noms en valencià estaven prohibits».

3.1 L'aplicació de premsa

A més de cartells i fullets, la campanya comptà amb el suport desinteressat de mitjans de comunicació radiofònica –*Ràdio Dénia Ser*– i escrita –*El Punt* (edició País Valencià), *Saó*, *Levante*, *La Revista de la Marina Alta* i *Canfali Marina Alta*– que, segons el cas, cediren un espai en diverses edicions o bé retransmeteren falques radiofòniques. La falca proposada va ser aquesta:

«Qui ets? Com et diuen?

- Sóc Josep

- A mi, em diuen Llúcia

- I, a mi, Vicente [pronunciat *visente*]

- Xe, que encara no tens el nom en valencià?

Si vols normalitzar-te el nom o els cognoms pots fer-ho fàcilment. Informa-te'n a l'Oficina de Promoció del Valencià.

I tu, qui ets? Com et diuen?

Campanya de promoció del nom en valencià.

Ajuntament de Dénia»

Pel que fa a premsa escrita, s'adaptà una imatge única del cartell, tant en color com en blanc i negre, a les mesures concretes de cada espai cedit. I en aquells mitjans que ens facilitaren més de sis insercions –*El Punt*,

⁷ Dos anys després, va aparéixer la Llei 3/2007, de 15 de març, reguladora de la rectificació registral de la menció relativa al sexe de les persones, que en la disposició final segona modificà el segon paràgraf de l'article 54 de la Llei del Registre Civil i eliminà la prohibició d'usar noms hipocorístics *que no hagueren assolit substantivitat*. En qualsevol cas, per a conèixer la legislació antroponímica que s'aplica a València, consulteu MOLLÀ (2013).

⁸ La decisió de confeccionar les instàncies es va deure al fet que la manera d'operar del Registre Civil, si més no el denier, consistia a prendre nota de la petició verbal sense que quedàs constància escrita en poder de la persona interessada; la qual cosa, no cal dir, dificultava el seguiment de cada petició en cas de retard en la resposta, etc. Així, en l'OPV lliuràvem dos còpies de la instància a fi que es poguera actuar com en qualsevol registre d'entrada.

amb vint, i *La Revista de la Marina Alta*, amb huit— s'aprofità per a introduir en la imatge del cartell, edició rere edició, un cas diferent dels explicats en el fullet.⁹

Qui ets? com et diuen?

CAMPANYA DE NORMALITZACIÓ DE NOMS I COGNOMS

Josep Manel Moreno, comerciant

Josep Manel Moreno, veí de Dénia i propietari d'un comerç dedicat a les belles arts, es va normalitzar el nom l'any 1979. A més a més, juntament amb la muller, van decidir posar en valencià el nom de la filla Laia.

P: Per què vas decidir tenir el nom en valencià?
R: Per convenciment. El sentiment valencià està molt arrelat en mi. Sempre he cregut que la llengua és el que més identifica un poble, per això el més normal és tenir el nom en la teua llengua. Aleshores quan l'Administració pública em va permetre fer el canvi, vaig fer-ne el tràmit.

Tot i això, en la meua família encara continuen cridant-me José, però la majoria de coneguts i amics ho fan amb el Josep o, el més popular, Pep.
P: Coneixies la llei sobre la normalització de noms i cognoms vigent en aquell moment?
R: Sí. Quan va entrar la llei vaig anar al jutjat acompanyat d'un amic que també es va animar a valencianitzar-se'l.

P: Com va ser-ne la tramitació?

R: Vam presentar la sol·licitud al Registre Civil i, al poc temps, ens van dir que passarem a arregar el certificat de substitució del nom. La gestió va ser molt senzilla i fàcil.
Recorde que el tràmit em va costar 750 ptes., tot i que actualment és de franc.

P: Què et sembla la campanya Qui ets? Com et diuen? de l'Oficina de Promoció del Valencià?
R: Ja era hora que es fera alguna cosa així. Abans l'Oficina de Promoció del Valencià de l'Ajuntament de Dénia no era prou coneguda, però ara feut campanyes com aquesta va deixant-se veure. Conec persones a qui agradaria normalitzar-se el nom o els cognoms i ara, com a mínim, hi tenen suport.

AJUNTAMENT DE DÈNIA.
Regidoria de Normalització Lingüística

marina alta

«Aquesta va ser la primera entrevista de la campanya *Qui ets? Com et diuen?* que aparegué en el setmanari *Canfali Marina Alta*»

Altrament, quant al setmanari *Canfali Marina Alta*, entre juny de 2005 i agost de 2006 es van publicar, a més de huit insercions, cinquanta entrevistes a persones que havien fet cap dels tràmits o bé ja tenien el nom en valencià des del naixement, perquè n'explicaren l'experiència i, així, donar més visibilitat i context a la traducció del nom al català. Després d'una presentació breu de cada entrevistat, les preguntes formulades foren, segons el cas, les següents:

1. Per què vas decidir tenir el nom en valencià? / Per què van decidir posar-te el nom en valencià?
2. Coneixies la llei sobre la normalització de noms i cognoms vigent en aquell moment?
3. Com va ser-ne la tramitació?
4. Què et sembla la campanya *Qui ets? Com et diuen?* de l'Oficina de Promoció del Valencià?

La primera pregunta solia tenir respostes compromeses i emotives com ara: «*Per convenciment*» (06.08.2005); «*Perquè m'identificava més amb el nom en valencià*» (13.08.2005); «*Perquè sóc valencià i parle valencià i també volia tenir el nom en valencià.*» (27.08.2005); «*Des de ben menut tots m'han cridat Toni, i Toni ve d'Antoni, i ja que em deien així, vaig decidir tenir-lo així.*» (13.05.2005); «*Perquè el que considerava absurd era tindre'l en castellà*» (28.01.2006); «*Els meus pares em cridaven Joan, a més de tota la meua família i amics. Fins que un dia em vaig adonar que, si tots em deien Joan, per què en el meu DNI posava Juan?*» (15.10.2005); «*Perquè sóc de Dénia i pense que tocava tindre el nom en valencià, ja que després de tants anys de prohibició em pareixia absurd no aprofitar l'ocasió.*» (14.04.2006); «*Si considerem el valencià com la llengua que ens identifica, per què hem de tenir el nom en una altra llengua que no siga la nostra?*» (21.01.2006), etc.

Quant a la segona qüestió, bona part dels entrevistats més grans respongueren que es traduïren oficialment el nom tan bon punt es va publicar la Llei 17/1977, de 4 de gener, sobre reforma de l'article 54 de la Llei de Registre Civil, la qual, en l'article primer, permetia a partir d'aqueix moment que es pogueren posar noms en

⁹ Concretament, en *El Punt* aparegué setmanalment entre juny i novembre de 2005; en *Levante* els dies 7 i 14 de juny de 2005 i també el 7 en *Levante de Alacant*; en *La Revista de la Marina Alta* entre juny i agost de 2005; a *Saó* es publicà en els números de juny a agost d'eixe mateix any i, finalment, fruit d'un conveni de l'Ajuntament de Dénia amb *Las Provincias*, també aparegué en la secció *La Marina* d'aquest mitjà el 7 de juny i el 26 de juliol de 2005.

QUI ETS? COM ET DIUEN?

Ja tens el nom en valencià?

Si no és així, i vols fer-ho, passa per l'Oficina de Promoció del Valencià del poble o, si no n'hi ha, per la d'un poble veí. Ací t'assessorarem i t'aconsellarem dels tràmits que cal fer i de moltes altres coses relacionades amb el fet de viure en valencià.

PER EXEMPLE:
Substituir el nom inscrit en qualsevol llengua per l'equivalent en valencià.

Vicent	en comptes de	Vicente
Empar	en comptes d'	Amparo
Esteve	en comptes de	Steven

Per a fer-ho la persona interessada, o el/s representant/s legal/s, cal que

- 1 Ho sol·licite en el Registre Civil; i si no n'hi ha, en el Jutjat de Pau o l'Ajuntament en què està inscrita.
- 2 Presente fotocòpia i original del DNI o equivalent i, si és el cas, també la del/s representant/s legal/s.

Hi participen: Oficines de promoció del valencià del/í: Albal, l'Alcúdia, Algemesi, Almassora, Benicarló, Betxí, el Campello, Catarroja, Cullera, Dénia, Gandia, Godella, Mariñes, Massamagrell, Meliana, Monóver, Montserrat, Muro d'Alcoi, Museros, Paterna, Puçol, Sagunt, Sueca, Teulada, Vinarrós, Xirivella, Diputació de València i Mancomunitat de la Ribera Alta.

Hi col·laboren: Conselleria de Cultura, Educació i Esport, Federació Valenciana de Municipis i Províncies

«Aquesta va ser la primera entrevista de la campanya *Qui ets? Com et diuen?* que aparegué en el setmanari *Canfali Marina Alta*»

En la mateixa línia, el maig de 2006 en *El Punt* (edició Montserrat), secció El Portell, es publicà una entrevista de Carme Navarro, tècnica lingüística de Montserrat, a Teresa Sampedro Cassany que, arran de la campanya *Qui ets? Com et diuen?*, s'havia corregit ortogràficament el segon cognom, escrit fins aleshores *Casañ*.

4. Resultats del projecte a Dénia¹⁰

4.1. Traducció del nom propi al català

Entre 2005 i 2010 vam realitzar més d'una vintena d'instàncies de les quals en un cas va caldre fer recurs. Els noms dels quals es sol·licità instància de traducció respecte dels equivalents castellans van ser: *Adrià, Agustí, Alexandra, Anna, Anna Maria, Carmel, Enric, Francesc Xavier, Francesca, Frederic, Gregori, Jaume, Joan, Joan Lluís, Joana, Jordi, Josep, Josep Antoni, Josep Vicent, Llúcia, Natatxa, Pau* (de Pablo), *Pere* i *Sergi*. I en un cas, *Alexandre*, des de l'anglès.

4.1.1. Recurs: *Natatxa* no és *Natacha*?¹¹

¹⁰ Pel que fa a les altres OPV, només tinc dades de Montserrat, entre 2005 i 2006, en què ajudaren a tramitar una traducció de nom (*Mari*) i diverses correccions ortogràfiques de cognoms (*Cassany, Jassan, Burgés, Alemany* en comptes de *Casañ, Chasan, Burchés* i *Alemany*) a més d'atendre consultes sobre la forma correcta d'escriure en valencià diversos noms propis.

¹¹ A l'hora de bastir l'estratègia dels recursos vaig tindre la sort de comptar amb l'assessorament essencial d'Alfons Esteve, tècnic lingüístic de la Universitat de València i advocat especialista en dret lingüístic.

D'entrada, semblaria que l'equivalència de noms propis català-castellà hauria de ser una qüestió bastant clara i evident però, de fet, també és susceptible de complicar-se judicialment de manera, al meu parer, bastant confusa com veurem. Amb tot, al final de la correguda, la persona interessada va aconseguir la traducció del nom.

L'agost de 2005, Natacha... sol·licità en el Registre Civil de Dénia la traducció del nom pel corresponent en català: *Natatxa*. La petició constava de la instància, la fotocòpia del carnet d'identitat i el certificat corresponent expedit per l'AVL,¹² el qual, com a mesura preventiva, vam considerar que calia afegir ja que no és un nom habitual. Aquest certificat, com no podia ser d'una altra manera, feia constar que *Natatxa* era la forma valenciana de *Natasha*. Amb tot, la jutgessa encarregada del Registre Civil va requerir a l'AVL un aclariment sobre el certificat. Fet i fet, el 19 de desembre es dictà interlocutòria (exp. 773/05) en què es denegava la traducció del nom i en què el ministeri fiscal també s'hi mostrava desfavorable. Els raonaments jurídics es basaven en el fet que la petició no era realment una traducció del nom sinó una adaptació ortogràfica de la forma original russa. I, per tant, calia denegar-la, atès que l'adequació només s'aplicava als cognoms i en aquest cas, per contra, es tractava d'un nom.

Així doncs, amb vista a plantejar recurs en contra, el gener de 2006 es va tornar a demanar informe a l'AVL a fi d'aclarir l'adequació i validesa del nom. Conseqüentment, l'AVL va certificar que «el nom que en castellà s'escriu *Natasha* té el seu equivalent onomàstic en valencià en la forma *Natatxa* i que, per tant, *Natatxa* és la traducció usual en valencià del nom castellà *Natasha*.» Tot seguit, es va presentar recurs en les al·legacions del qual vam seguir el plantejament següent:

- S'insistí, amb esment de la legislació que caldria haver aplicat per a resoldre la petició, que el que es demanava era traducció del nom i no adaptació ortogràfica;
- Amb l'objectiu de rebatre el raonament de l'origen rus com a motiu de la denegació, hi vaig afegir un llista de noms en català i castellà amb origen llatí (com ara, *Adrià-Adrià*) i no llatí (*Josep-José*, hebreu; *Andreu-Andrés*, grec; *Albert-Alberto*, alemany; *Fàtima-Fátima*, àrab; *Sònia-Sonia*, rus; *Xavier-Javier*, èuscar; *Tomàs-Tomás*, arameu; *Francesc-Francisco*, italià; *Camil-Camilo*, etrusc, etc.);
- Que diversos dels noms anteriors s'escriuen en alfabetos no llatins sense que això provoques problemes d'equivalència i adaptació fonètica entre llengües.
- Que la llei no restringia el dret de traducció segons l'origen idiomàtic del nom ni que les traduccions s'hagueren de fer necessàriament del castellà a una altra llengua espanyola.

A més a més, per a il·lustrar la qüestió es van adjuntar còpies del *Vocabulari de noms de persona*, edició de la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència (CEEC) valenciana (p. 6-7; 34-35 i 74-75).¹³

Finalment, el 15 de març de 2007, la Direcció General dels Registres i del Notariat (DGRN) dictà resolució (la 4a; exp. 6221/2006) favorable, en definitiva, a la persona interessada, però cal dir que d'una manera extraordinària. Si mirem els fets de la resolució, llegim, d'una banda, que el ministeri fiscal es va oposar al recurs i, d'altra banda, que la persona interessada l'havia interposat «volviendo a solicitar el cambio de nombre» –encara que, com s'ha dit més amunt, l'expedient era per traducció de nom i no per canvi. A partir d'ací, en l'apartat de fonaments jurídics, tot el raonament es féu com si realment es tractara d'un canvi de nom i, així, llegim el següent:

- «en el caso actual no está probada la habitualidad en el uso del nombre solicitado...» (fonament 3r);
- «Conviene en todo caso examinar la cuestión acerca de si la pretensión de la promotora pudiera ser acogida por otra vía... y poderosas razones de economía procesal aconsejan ese examen, ya que sería superfluo y desproporcionado con la causa... exigir la reiteración formal de otro expediente dirigido al mismo fin práctico». (fon. 4t);
- «La cuestión apuntada merece una respuesta afirmativa, ya que si conforme a la teoría tradicional mantenida por este centro directivo no se han admitido aquellos cambios de nombre que implican una variación mínima o insignificante del nombre originario, se han exceptuado aquellos casos en que la forma del nombre propuesto es más correcta ortográficamente. Y esto se cumple en el presente supuesto por cuanto se pretende la adaptación ortográfica del nombre de la interesada a la lengua oficial valenciana, como confirma el certificado de la Academia Valenciana de la Lengua (sic) que se acompaña en el expediente...» (fon. 5é).

¹² En aquest cas de traducció de nom, en el de canvi de nom d'abans de 2007 i en el d'adaptació ortogràfica de cognom es van sol·licitar els informes corresponents a l'AVL. Aquestes peticions d'informe apareixen reflectides en l'estadística de MOLLÀ (2013: 410 i següents).

¹³ Amb aquest mateix títol es coneixen dos vocabularis, un editat per la CEEC en 1991 i un altre per l'AVL publicat en 2006.

Així, doncs, es confirmà la interlocutòria apel·lada però, alhora, *també* s'autoritza «el cambio de nombre». Comptat i debatut, d'una banda, la persona interessada va aconseguir el que demanava malgrat que, segons sembla, el recurs no va ser acceptat, ja que la denegació de la traducció *seria* ajustada a llei per, sorprenentment, no haver acreditat que el nom al qual es volia canviar era l'usat habitualment! D'una altra, gràcies a una petició de traducció de nom que, per motiu desconegut, acaba convertint-se en una de canvi de nom, acabem coneixent que aquells expedients de canvi de nom que impliquen canvis mínims –i que no s'haurien d'acceptar– sí que ho seran si la forma proposada *és més correcta ortogràficament*.

4.2 Corregir la grafia incorrecta de nom i cognoms

Pel que fa a aquesta opció, atenguérem més de mitja dotzena de peticions de les quals tres sí que sabem que van arribar a tramitar-se, i amb èxit: *Rei* (escrit *Rey*), *Roselló* (en comptes de *Roselló*), *Jornet* (escrit *Chornet*), *Monjo* (fins llavors *Moncho*), *Pinyol* (en lloc de *Piñol*), *Cendra* (en comptes de *Sendra*) i *Vicenç* (abans *Vicens*).

4.3 Inserir la *i* entre els cognoms

En aquest sentit, coneixem dos tramitacions en el Registre Civil de Dénia; en la primera, en 2005, es va acceptar la petició i en la segona, l'any 2007, en canvi, es va denegar, encara que amb informe favorable del ministeri fiscal.

4.3.1 Recurs: Una de freda i una altra de calenta

La interlocutòria (de 18.02.2008; exp. 07/08) de la jutgessa encarregada del Registre Civil basava la negativa en el fet que la persona interessada no estava veïnada a Catalunya: «...cuya vecindad civil a la vista de la documentación se desprende que es la común y no la catalana.» Consegüentment, les al·legacions plantejades foren les següents:

«A partir de la **Resolució de 20 d'octubre de 1987** de la Direcció General de Registres i del Notariat (des d'ara DGRN) s'accepta la intercalació de la “i” copulativa catalana entre els cognoms. Més encara, la **sentència de 26 de gener de 1993 del Tribunal Suprem** i la **interlocutòria de 25 d'octubre del Tribunal Constitucional** exposen ben clar el dret d'intercalar la “i” copulativa catalana. Concretament, en l'antecedent 2.A d'aquesta interlocutòria llegim literalment el següent:

“Esta resolución [STS de 26 de enero de 1993] consideró que la conjunción copulativa ‘i’ utilizada en lengua catalana no es únicamente una fórmula de separación en el ámbito registral de uno y otro apellido como ocurre en castellano, sino parte de la misma denominación del nombre”.

»De fet, si consultem la mateixa resolució de 18 de desembre de 2004 de la DGRN que usa la jutgessa per a denegar la intercalació de la “i”, comprovem que la lectura de denegació és inadeguada. El que diu la resolució és que, d'acord amb les normes catalanes, les persones veïnades a Catalunya tenen, entre uns altres, també el dret d'intercalar la «i». Ara bé, que els veïns de Catalunya tinguin eixe dret per eixes normes no significa que els veïns d'una altra autonomia no el tinguin automàticament. Evidentment, no el tindran amb motiu de les normes catalanes però sí, per exemple, per la STS de 26 de gener de 1993 i la interlocutòria de 25 d'octubre del TC, que són d'àmbit estatal.

»Com hem fet evident amb la cita anterior de la interlocutòria del TC, en tot moment es parla de **llengua catalana**. I no hem de confondre el límit territorial amb el límit lingüístic. És a dir, que **la intercalació de la “i” entre els cognoms pertany a la llengua catalana i no, exclusivament, a l'administració catalana**, ja que, com és sabut científicament i també s'ha reconegut judicialment en un bon nombre de sentències, la llengua catalana és oficial no només a Catalunya sinó també, entre uns altres, a la Comunitat Autònoma de València, independentment que la legislació autonòmica siga diferent.

»Així, la intercalació de la “i” entre els cognoms no és cap cosa nova i ja són nombroses les persones veïnades a la Comunitat Autònoma de València, i també a la comarca, que han fet efectiu aquest dret sense problemes. I així ho ha reconegut la DGRN (*Levante*, 12 d'abril de 2004) i, fins i tot, el ministeri fiscal, com es veu en la mateixa interlocutòria de la jutgessa, en el fet segon:

“Que incoado el presente expediente, y previa ratificación del solicitante e informe del ministerio fiscal con resultado favorable a lo pretendido por el promotor.”

»A més a més, l'article 206 del Reglament del Registre Civil preveu que els canvis en noms i cognoms poden consistir en segregació de paraules, agregació, transposició o supressió de lletres o accents, supressió d'articles o partícules, traducció o adaptació gràfica o fonètica a les llengües espanyoles, i en substitució, avantposició o agregació d'uns altres noms o cognoms o part de cognoms o uns altres anàlegs, dins els límits legals. I, evidentment, la intercalació de la “i” entre els cognoms ho és, de legal.»

L'any següent es notificà la resolució (de 09.03.2009 (5a); exp. 6221-1655/2008) en la qual llegírem que, en relació al recurs, el ministeri fiscal «se adhiere al mismo» però, amb tot, la DGRN també denegà la possibilitat d'intercalar la *i* entre els cognoms pel mateix motiu de no estar aveïnat a Catalunya. Entre uns altres, entre els raonaments jurídics de la interlocutòria s'esmentaven les resolucions de la DGRN de 29 de setembre de 2000 i de 18 de desembre de 2004. En canvi, entre els fonaments de dret de la resolució s'enumeraven les resolucions, d'aqueixa mateixa direcció general, de 27 de febrer de 1998, de 29 de setembre de 2000 i la segona de 24 de gener de 2006.¹⁴ Ara bé, en cap moment es fa cap esment ni valoració de la sentència del Tribunal Suprem i la interlocutòria del Tribunal Constitucional.

Concretament, la resolució de 18 de desembre de 2004 (butlletí del Ministeri de Justícia núm. 1985, p. 219-220) –que segons com apareix publicada, du com a subtítol: *Debe hacerse constar para persona de vecindad catalana*– té com a antecedent una petició que es presentà en el Registre Civil de Barcelona en què l'interessat, a més de demanar traducció del nom, sol·licità la inclusió de la *i* entre els cognoms. Segons sembla, la petició fon traslladada al Registre Civil de Cervera, la jutgessa encarregada del qual accedí a la traducció però no a la intercalació de la *i* entre els cognoms. Amb tot, una volta plantejat el recurs, canvià de parer i traslladà l'expedient a la DGRN. Conseqüentment, aquesta direcció general dictà resolució favorable, el fonament segon de la qual transcriu a continuació:

«Según resulta claramente de las normas catalanas citadas, la regularización ortográfica de los apellidos catalanes comprende no sólo la adaptación de éstos a las actuales reglas ortográficas catalanas, sino también el derecho de las personas de vecindad civil catalana a que se intercale entre sus dos apellidos la conjunción “i”. Ambos modos de regularización ortográfica tienen hoy acceso al Registro Civil. La Instrucción [d'11.12.1998] citada determinó que cuando al amparo del artículo 19 de la Ley catalana 1/1998, de 7 de enero, se solicite la adecuación de la grafía incorrectamente escrita en catalán a la grafía normativa en dicha lengua, no será necesario otro trámite que la manifestación del interesado o de su representante legal por medio de comparecencia ante el Juez Encargado del Registro Civil con aportación de los certificados previstos en el Decreto de la Generalitat 208/1998, de 30 de julio.»

Fet i fet, la DGRN considera com a doctrina negar la introducció de la conjunció entre els cognoms a qui no siga català *administrativament*; i així ho trobem en el fonament 4t de la resolució segona de 24 de gener de 2006 (b. núm. 2022, p. 128-129):

«Al contrario de lo que estima el recurrente, la doctrina de este Centro Directivo (sic) viene considerando que la intercalación de la copulativa “i” entre los apellidos es una facultad que se concede a los ciudadanos catalanes y hay que entender por tales, aquellos que tengan adquirida vecindad en dicha Comunidad Autónoma (cfr. art. 14 CC). La resolución de 29 de septiembre de 2000, citada anteriormente, que estimó el recurso del interesado, señalaba que dicha intercalación era

¹⁴ Aquest és un altre aspecte que no ajuda gens ni mica a la claredat del tractament jurídic de l'antroponímia. A banda de la legislació, que és pública, es fan servir resolucions de la DGRN per a denegar o acceptar peticions. I el fet és que aquestes resolucions no són accessibles amb facilitat, com ara en el web del Ministeri de Justícia les resolucions més antigues que hi ha (consulta de 13.12.2014) són fins a novembre de 2006. L'adreça és www.mjusticia.gob.es/cs/Satellite/es/1288774410304/ListaPublicaciones.html?param2=google. Així doncs, mitjançant el formulari de contacte del web del Ministeri de Justícia, vaig fer la prova de realitzar dos peticions: en la primera demanava la resolució de 18 de desembre de 2004 i en la segona el número de butlletí en què s'havia publicat la resolució de 15 de juliol de 2003. Dies després (12.12.2014 i 15.12.2014) vaig rebre la mateixa resposta per a cada petició: «en relación a su reciente consulta presentada a través del formulario de contacto de nuestra página web le informamos que la misma está siendo estudiada.» Finalment, el mateix dia que acabà el termini per a enviar la comunicació per a publicar les actes del congrés (31.12.2014) vaig rebre el correu electrònic següent: «en relación con su consulta [no hi indiquen quina] presentada a través del formulario de contacto de nuestra página web le informamos que la misma ha sido estudiada y remitida a la unidad competente de nuestro departamento.»

un derecho de las personas con vecindad civil catalana, y esta circunstancia no está acreditada ni es posible presumirla, dado el lugar de nacimiento de los padres (cfr. art. 68 L.RC).»

Sorprendentment, ni la resolució de 2004 ni la de 2006 el que no fan és citar –ni esmenar, ni contradir– una altra resolució, la de 15 de juliol de 2003 (MOLLÀ, 2013: 402) que sí que acceptà, de manera ben explícita, la introducció de la *i* entre els cognoms tant a Catalunya com a València.¹⁵ El més curiós és que si la resolució de 2004 no fa cap referència a la de 2003 és perquè, tot just, no l'ha de fer: es tracta d'una resolució circumscrita a un ciutadà veïnata a Catalunya que, per tant, reclama que si li aplique la legislació catalana per a obtenir la intercalació de la conjunció *i* entre els cognoms. Per contra, pel que fa a la resolució de 2006, no es pot saber si es tracta d'una població valenciana o d'una de les Illes Balears, ja que només es diu «Registro Civil de M.» És a dir, tot fa pensar que la doctrina emanada de la resolució de 15 de juliol de 2003 segueix ben vigent. Si més no, es desconeix que haja deixat d'estar-ho o s'haja esmenat o invalidat; com a mínim, no es fa així ni en la resolució de 18 de desembre de 2004, que cita la jutgessa encarregada del Registre Civil de Dénia, ni en la de 24 de gener de 2006, que esmenta la DGRN.

Comptat i debatut, ens trobem amb una actuació contradictòria ja que, quan cal, no es té en compte la resolució oportuna –la de 15 de juliol de 2003– o, repetisc, en cap moment es fa explícita la crítica oportuna per a justificar per què no s'aplica o s'invalida, etc. Caldria, doncs, preguntar-nos què se n'ha fet, d'aquesta resolució, en la DGRN. En qualsevol cas, al meu parer, com ja s'indicava en les alegacions del recurs de més amunt, no és admissible que la resolució de 18 de desembre de 2004 –que en cap moment prohibeix als valencians el dret d'intercalar la *i*– s'esbiaixe i es capgire per a denegar aquest dret. Que una persona veïnada a Catalunya pugui reclamar la intercalació de la *i* entre els cognoms a l'empara de la Llei de Política Lingüística no implica, automàticament, el contrari; és a dir, que a aquells que no estem veïnats dins l'àmbit administratiu català no se'n pot aplicar la Llei de Política Lingüística catalana, ni a favor ni, com en aquest cas, en contra. La jurisprudència del Tribunal Suprem i del Tribunal Constitucional –i la mateixa resolució de 15 de juliol de 2003 de la DRGN– són clares absolutament, i no s'ha de confondre la catalanitat administrativa actual amb l'antiga, amb la geogràfica, amb la lingüística o amb la cultural.

4.4 Canviar-se el nom per un altre de diferent

Interessades pel canvi de nom, vam atendre una huitena de persones. D'aquestes, set sí que sabem que van tramitar la petició, la qual el Registre Civil de Dénia va denegar en tres casos, anteriors a 2007. Llevat d'un, que es va despistar amb el termini, vàrem plantejar recurs amb resultat satisfactori en els altres dos. Els canvis sol·licitats van ser: *Alex, Conxa, Dora, Marieta, Marisol, Nela, Pep, Pepa i Ximo* en comptes d'*Alejandro, Concepción, Salvadora, María, María del Sol, Manuela, José, Josefa i Joaquín*. Com a dada curiosa, cal afegir que en la darrera petició en què vaig assessorar, l'any 2010, el Registre Civil va requerir que hi comparegués també el marit perquè testificara, junt amb els testimonis, sobre l'habitualitat del nom que volia adquirir oficialment la muller.

La qüestió del canvi de nom, malgrat estar regulada legalment amb un procediment concret, no deixava de ser complexa, especialment quant als casos de les variants enteses, més sovint del que tocaria, com a hipocorístiques (*Pep/a, Toni, Ximo...*): fins a la reforma de la llei en 2007 va ser una font de maror per a moltes persones a causa, en la meua opinió, del component eminentment subjectiu que implicava decidir quines variants havien adquirit o no *substantivitat* i *autonomia*.¹⁶ Certament, costava entendre que s'acceptara *Jose* o *Tony* però no *Pep* i *Toni*, etc. A més a més, la famosa llista de variants que estaven acceptades com a noms estava envoltada de misteri, ja que tot el món que, en diverses administracions, es dedicava a aquesta tasca en parlava però ningú no l'havia vista. Així, uns amb altres anàvem compartint resolucions –en què convenientment havíem esborrat les dades personals de la persona interessada– a fi d'estar-ne informats i poder fonamentarne els recursos. Per aquest motiu, el gener de 2006 em vaig posar en contacte amb la DGRN a fi de demanar-la. Hi vaig assenyalar unes poques resolucions que havia conegut però vaig afegir-hi que me n'enviaren totes les que tingueren. Feta la consulta, molt amablement em van enviar un seguit de còpies del butlletí que edita

¹⁵ «II. Conviene advertir que lo mismo que ocurre en Cataluña (cfr. Ley catalana de Política lingüística), también en la Comunidad V. la conjunción copulativa “i” forma parte integrante de los apellidos y no es simplemente el modo de separar el primero y el segundo apellido...» extractat a partir de MOLLÀ.

¹⁶ Fora del domini onomàstic català, el tema dels noms tampoc no estava exempt de polèmica i trastorn especialment quan, amb motiu d'adquirir la nacionalitat espanyola, els registres civils *pretenien regularitzar* el nom propi de l'acabat d'inscriure. Per exemple, fins que guanyà el recurs, a un Danilo... d'origen dominicà, amb motiu d'inscriure'l en el Registre Civil, se li demanà que optara bé per *Daniel*, bé pel basc *Danel* o qualsevol altra variant acreditada degudament (b. núm. 1669, p. 75-76).

el Ministeri de Justícia amb diverses resolucions sobre canvi de nom propi de la DGRN. Les resolucions rebudes corresponien a *Conxa* (resolució de 18.02.1993, b. núm. 1669, p. 73-75); *Lina* (res. de 16.02.1988, b. núm. 1486, p. 54-56); *Lola* (res. de 19.12.1988, b. núm. 1518, p. 101-105); *Maitè* (res. de 17.06.1992, b. núm. 1648, p. 94-97); *Marisa* (res. de 04.09.1991, b. núm. 1616, p. 99-100) i *Sandra* (res. de 26.09.1988, b. núm.

18

1509, p. 117-120).

Fet i fet, el quid de la qüestió, i per a mi l'aspecte més preocupant, era que l'organisme que havia de decidir sobre la matèria onomàstica no era, precisament, un que fóra competent lingüísticament, sinó jurídica, i que treballara amb uns criteris antroponímics exposats de manera clara i el més científicament possible des del punt de vista filològic.¹⁹ De fet, en el cas de *Pepa* i *Ximo*, es van denegar els canvis a pesar de comptar amb un informe favorable emès per l'AVL, que sí que té aqueixa competència lingüística.

4.4.1 Recursos:

• *Pepa* no és *Josepa*, ni tampoc *Josefa*

Tan bon punt va començar la campanya *Qui ets? Com et diuen?*, *Pepa*... va acudir a l'OPV per exposar-nos la seua experiència: havia anat diverses voltes al Registre Civil per a demanar el canvi de nom, oficialment *Josefa*, i sempre li deien que no calia que ho demanara perquè era segur del tot que no li ho acceptarien.

Així, doncs, l'agost de 2005, es va presentar instància en el Registre Civil denier en què s'adjuntava certificat d'empadronament; còpia dels carnets d'identitat, seu i dels dos testimonis que la van acompanyar; documentació diversa que acreditava l'ús habitual del nom *Pepa* i, per últim, el certificat de l'AVL, el qual conclouia que es tractava d'un nom que havia adquirit substantivitat pròpia. El 26 d'octubre es dictà la interlocutòria (exp. 931/05), amb informe desfavorable del ministeri fiscal, en què es denegava el canvi «ya que este vocablo es un hipocorístico del nombre propio Jose (sic). La falta de autonomía de aquel vocablo es patente en cuanto en el sentir popular se le relación (sic) sin duda con el antropónimo de que se deriva.» Aqueix mateix mes, es va presentar recurs amb les alegacions següents:

- La substantivitat havia estat reconeguda tant per l'AVL –l'organisme oficial valencià amb competències lingüístiques– com per uns altres jutges com el del Registre Civil d'Alacant (*El País*, 28.01.2004). I, de fet, la validesa del nom *Pepa* era idèntica a la de *Sandra*, *Fina*, *Lina*, *Lola*, etc., els quals sí que havien estat admesos per la DGRN. Simptomàticament, es posà de manifest que la interlocutòria de la jutgessa deniera no feia cap referència a l'informe de l'AVL.
- Que, com ja indicava aquest informe, en el *sentir popular* la persona que és denominada *Pepa* no ho és mai com a *Josepa*/*Josefa*.

¹⁷ Aquest butlletí a hores d'ara, i fins als editats en 2005, es pot consultar en www.mjusticia.gob.es/cs/Satellite/es/1215198381857/BuscadorBoletines.html?param2=google. Només cal escriure el nom desitjat en l'opció de cerca de documents per saber si hi ha cap resolució relacionada.

18

Aquestes resolucions en general constitueixen una mostra de l'enginy i el cavillar amb l'objectiu d'aconseguir el canvi de nom desitjat. Com ara, Catalina... i Maria-Teresa... per evitar que es denegara el canvi de nom amb l'excusa de ser un hipocorístic argumentaren, en el primer cas, que el *Lina* demanat era realment pel femení de *Lino* i, en el segon, que el *Maitè* pretès era un nom basc, que no tenia res a veure amb una variant del nom que es tenia oficialment.

¹⁹ Per exemple, amb el mateix raonament que es va fer servir per a acceptar *Conxa* –i amb independència que ens sembla ben fonamentat o no des d'un punt de vista filològic– s'hauria d'haver acceptat també, abans de 2007, uns altres noms com ara *Pep/a* «el cambio no irroga perjuicio a terceros y obedece a una justa causa [...] dadas las grandes diferencias entre el vocablo inscrito *Concepción* y el solicitado *Conxa*. Además, este vocablo, lo mismo que el correlativo castellano *Concha*, ha de estimarse una variante valenciana y catalana de *Concepción* (*Concepción* en castellano) perfectamente admisible para mujer y que, atendiendo a su significado como nombre común, tiene total independencia y autonomía como antropónimo y no es un simple hipocorístico.» De la mateixa manera, aquesta mancança també es veuria quan, per a acceptar la validesa de *Lola*, es cita una circular de 1980 –s'entén que és un document d'accés intern de la DGRN– i es fa servir una argumentació amb una amplitud de mires aplicable, ras i curt, a *Pep/a*: «esta es una materia necesariamente cambiante en la que hay que atender en cada momento a la realidad social, como reconoce la Circular de este centro de 2 de julio de 1980 y lo impone el elemento sociológico en la interpretación de las leyes al que alude el artículo 3-1 del Código Civil... No se niega que este vocablo constituya un hipocorístico de Dolores, pero es igualmente forzoso reconocer su sustantividad como nombre propio independiente, en un momento en el que la integración de España en Europa es una realidad jurídica y social y cuando en los países europeos el nombre femenino Lola, tan típicamente español, es ampliamente conocido y difundido por motivos históricos que se remontan al siglo pasado.»

- Que no es demostrava científicament l'afirmació «La falta de autonomia de aquell vocable es patente...» i que els noms de persona estan en evolució des de l'antiguitat, la qual cosa també s'explicava en l'informe de l'AVL.

Fins al març de 2007 no es va resoldre el recurs, amb sentit favorable per a la persona interessada. A partir de la resolució de la DGRN llegim que el ministeri fiscal «se dió por enterado de la interposición del recurso» i que la jutgessa encarregada del Registre Civil havia remés el recurs a la DGRN «informando que interesaba su desestimación al no concurrir el requisito de la justa causa, por ser PEPA un hipocorístico de Josefa». Fet i fet, el recurs reeixí per la nova redacció donada a l'article 54 de la Llei del Registre Civil, publicada aqueix mateix mes de març i en la qual s'havia eliminat la prohibició d'usar diminutius o variants familiars com a nom propi. Com a anècdota, cal afegir que Pepa..., en arrebregar el certificat de la inscripció amb el canvi de nom, encara hagué de sentir «quina sort has tingut» d'aquell mateix que en el passat li havia dit que no calia que demanara el canvi de nom perquè li'l denegarien.²⁰

• *Marisol* sí, però *Marisol* no

Els pares de *Marisol*... volien inscriure-la amb este nom però, davant la negativa del jutjat local, van optar per registrar-la com a *María del Sol* i anomenar-la des de petita *Marisol*. Una trentena d'anys després, ella mateixa va acudir a l'OPV per exposar-nos el cas i, consegüentment, el març de 2006, va presentar en el Registre Civil de Dénia una petició de canvi de nom en què adjuntava la documentació preceptiva i còpies del *Vocabulari de noms de persona*, edició de la CCEC, en què constava la vàlida onomàstica de *Marisol* tant en català com en castellà (p. 7, 33 i 74). El 8 de juny següent, es dictà la interlocutòria (exp. 364/06) en què se li denegava el canvi demanat. Si bé en el cas anterior de *Pepa* la negativa es devia clarament a considerar el nom com un hipocorístic sense substantivitat, en aquest es va denegar la petició, segons sembla, perquè el canvi onomàstic era mínim i, alhora, un hipocorístic. És a dir, no es qüestionava la vàlida del nom *Marisol* sinó la semblança amb *María del Sol*.

- «que la justa causa no concurre cuando la modificación, por su escasa entidad, ha de etimarse (sic) objetivamente como mínima o intrascendente, porque ningún perjuicio real puede producirse en la identificación de una persona por el hecho, tan frecuente en la sociedad española actual, de que llegue a ser conocida, familiar y socialmente, con un apócope, contracción, deformación o pequeña variación de su nombre oficial correctamente escrito.» (fonament 2n).
- «Esta doctrina es de directa aplicación al caso presente, en el que no se trae (sic) de la primera imposición del nombre MARISOL, sino del cambio por éste de los nombres inscritos MARIA DEL SOL. En efecto, MARISOL, es conocido fundamentalmente en España como una abreviación por contracción de MARIA DEL SOL o MARIA SOL.» (fonament 3r).

Seguidament, al juliol es va presentar recurs basat en les alegacions següents:

- No era acceptable en dret considerar *Marisol* unes voltes com a nom propi i unes altres com a hipocorístic *sense substantivitat*.
- Que el cas de *Marisol* era idèntic al de *Marisa*.
- Que, com la mateixa jutgessa reconeixia, la documentació aportada justificava «la habitualidad en el uso del nombre propio que pretende»; no hi havia perjudici d'un tercer i el nom no era ofensiu, ni causava confusió en la identificació, ni comportava error quant al sexe de la persona que el duia.

Anys després, la persona interessada em va comunicar que el recurs havia estat acceptat i ja havia fet efectiu el canvi de nom.

4.5 Traducció de cognoms al català

Una persona interessada va demanar la traducció del cognom *Pedro* per l'equivalent en català *Pere*. El Registre Civil denier va denegar la petició i, si bé es va plantejar recurs, es desconeix el resultat que va tenir. Una altra petició que vam atendre va ser la de traduir *Escudero* per *Escuder*, però s'ignora si es va arribar a tramitar.

4.5.1 Recurs: un *Pedro* que no és *Pere*

²⁰ Hi ha, posteriors a la publicació de la Llei 3/2007, de 15 de març, almenys dos resolucions referides a la vàlida del nom *Pepa* en el butlletí del Ministeri de Justícia: núm. 2066, p. 172-173, i núm. 2073, p. 135-137. D'una altra banda, el fet que la resolució de la DGRN tardara vora dos anys a dictar-se, i favorablement, tot just publicada aquesta llei, ens havia portat a pensar si hi havia hagut certa retenció a l'espera de la modificació legal. Ara bé, cal descartar aquesta hipòtesi ja que el mateix 22 de desembre de 2006 hi ha una resolució de la DGRN (b. 2056, suplement, p. 174-175) en què es considera inadmissible l'ús de *Pepa* com a nom propi.

En la interlocutòria (de 26.10.2005; exp. 839/05) de la jutgessa encarregada del Registre Civil, amb informe desfavorable del ministeri fiscal, es va denegar la sol·licitud de traducció tractant-la com una adequació ortogràfica d'acord amb l'art. 54 de la Llei del Registre Civil. Per aquest motiu, en el recurs, d'una banda, vam insistir en el fet que la petició era de traducció –prevista en l'art. 206 del Reglament del Registre Civil– i, d'altra, es va exposar que els cognoms, com els noms, també són susceptibles de canviar d'una llengua a una altra, com ara el navegant català Cristòfol Colom, que és traduït *Cristophorus Columbus* o *Cristóbal Colón* en anglès i castellà respectivament. I, de la mateixa manera, cognoms en català, una volta que són integrats en l'àmbit lingüístic castellà, hi són traduïts o adaptats fonèticament i gràficament com, per exemple, *Cabodevila* de *Capdevila*, *Chordá* de *Jordà* o *Chulià* de *Julia*, etc.

4.6 Adaptació gràfica de cognoms al català

En aquest cas, es va sol·licitar l'adaptació del cognom *Martínez* a la forma *Martines*. Igualment, el Registre Civil de Dénia ho va denegar i, finalment, no s'hi va recórrer.

D'una altra banda, cal afegir que hi va haver persones que si bé van acudir a l'OPV per a informar-se'n, finalment van acudir pel seu compte al jutjat sense que els férem la instància. Així, entre uns altres, vam conèixer el cas d'una persona que va demanar i va aconseguir llevar-se el primer cognom, el del pare, i usar els dos de la mare. De la mateixa manera, vam assabentar-nos de persones que en veure el fullet i el cartell de la campanya van anar directament al Registre Civil a demanar la traducció, adaptació o canvi corresponent. Altrament, diverses persones, una volta acabat el procés de traducció, canvi, correcció, etc., en el jutjat, van tornar a l'OPV perquè els férem les instàncies necessàries per reflectir les dades noves en el carnet d'identitat, de conduir, llibre de família, organismes de les administracions de l'Estat, autonòmica, local, etc. Per últim, ens vam trobar amb un parell de casos de petició d'assessorament perquè, anys enrere, la persona interessada havia fet la petició en el jutjat però no havia anat a arrebregar-hi el certificat literal de la traducció o canvi i, consegüentment, no havia fet encara el pas de regularitzar la resta de documentació.

5. Conclusions

Entre uns altres, els projectes de normalització antroponímica són del tot necessaris; amb el benentès, en primer lloc, que cal relançar-los periòdicament, ja que l'afluència més nombrosa de persones interessades va ser durant els dos primers anys, 2005 i 2006, i, a partir d'ací, va anar minvant el nombre. Fet i fet, sempre hi haurà qui estiga interessat a traduir-se o canviar-se el nom i corregir-se els cognoms, però és en el moment de més presència mediàtica quan més ciutadans es decideixen a fer el pas. Segonament, cal que la campanya vaja més enllà de la impressió de fullets i cartells i que, també, s'implementen uns altres mitjans per aconseguir més publicitat i projecció. I, tot plegat, amb uns plans de comunicació i màrqueting adequats o, si més no, més ambiciosos que només imprimir en paper. En tercer lloc, el projecte no pot limitar-se a explicar els drets lingüístics i avant, sinó que cal assumir, com a part de la tasca, el seguiment de les tramitacions –o acompanyament dels ciutadans– a fi d'oferir un assessorament integral: el ciutadà, si ho haguera de fer a soles, pot ser que, fugint de marors i visites al jutjat, no recorreguera les interlocutòries desfavorables.

Evidentment, amb els plans docents actuals, l'assessorament legal ultrapassa la formació filològica que tenim els tècnics –licenciats en Filologia Catalana en bona part dels casos– però no les funcions de l'OPV. Heus ací un punt feble que caldrà mirar de resoldre amb vista a superar la incoherència que implica assessorar en matèria de drets lingüístics sense una formació bàsica i mínima que permeta, precisament, aplicar les mesures necessàries quan aquests drets no són respectats. Igualment, és cabdal que la informació i l'expressió que s'utilitzen siguin clares i no duguen a error, ja que no és el mateix, i sovint no es té en compte, traduir-se el nom que canviar-se'l. Per últim, cal tenir present que la tasca de difusió antroponímica ha d'anar encarada tant a l'onomàstica dels acabats de nàixer com a la dels adults.

D'una altra banda, és ben cert que la reforma de 2007 de l'article 54 de la Llei del Registre Civil ha resolt molts maldecaps en relació a variants i hipocorístics. Ara bé, no sembla que fóra gens estrany que els registres civils continuaren donant oportunitats perquè els tècnics lingüístics hagen d'assessorar i informar els ciutadans a l'hora de plantejar peticions i recursos en relació a noms i cognoms. En aquest sentit, almenys en l'àmbit de l'Administració valenciana, és important la tasca informadora i d'edició de materials, com el *Vocabulari de noms de persona*, desenvolupada per l'AVL. En qualsevol cas, com hem vist, encara queden aspectes per normalitzar com, per exemple, l'opció d'intercalar la *i* entre els cognoms. Amb tot, cal fer encara un

exercici important de transparència pel que fa a l'accés, de manera lògica i clara, a les resolucions de la DGRN; Internet obri vies noves per a açò, però cal veure finalment quin és el resultat.

Ara com ara, el repte nou que es presenta és l'entrada en vigor, en 2014, de la Llei 21/2011, de 21 de juliol, del Registre Civil, i quines dinàmiques noves provoca en el tractament jurídic de l'antroponímia. Així, caldrà veure, per exemple, quina interpretació i aplicació es deriven del que disposa l'article 53.2n de l'esmentada Llei 21/2011, tant pel que fa a la intercalació de la *i* entre els cognoms com a l'avantposició de la preposició *de* –i *d'* també?– quan el primer cognom siga nom propi usualment o comence per nom propi.²¹

Comtat i debatut, a partir de la conversa amb les persones interessades que acudien a informar-se a l'OPV i també de les respostes a les entrevistes (mireu 3.1) es trascola una valencianitat ciutadana, sovint massa silenciosa, que, a banda d'opcions polítiques, és ben favorable i receptiva als projectes de redreçament i progrés lingüístic, social i cultural.

6. Agraïments

Aigües Vives Pérez, Alfons Esteve, Carme Navarro, Cèsar Mateu, Ferran Campos, Immaculada Cerdà, Immaculada Salvador, Josep Antoni Torregrossa, Lluís Martí, Maria Teresa Mollà, Maria Crespo i Mercè Teodoro.

7. Bibliografia

- CASANOVA, E. (2007) «La normativització dels noms de pila i dels cognoms valencians», *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica*, 106-107, Societat d'Onomàstica, p. 40-53.
- ESTEVE, A. (1994) «La “i” entre cognoms espanyols i sentències», *Revista Llengua i Dret*, 21, Escola d'Administració Pública de Catalunya de la Generalitat de Catalunya, p. 23-29.
- MINGUET, E. (2005) *Els processos de normalització lingüística en l'àmbit municipal valencià*, tesi doctoral, www.tdx.cat/handle/10803/9805.
- MOLLÀ, M. T. (2013) «Antroponímia valenciana i legislació», *Nous materials de toponímia valenciana*, Paiporta, Editorial Denes, p. 395-435.
- POU, A. (1998) i E. Bosc «El nom propi i la llengua catalana», *Revista Llengua i Dret*, 29, Escola d'Administració Pública de Catalunya de la Generalitat de Catalunya, p. 107-146.
- TEODORO, M. (1999-2011) «Crònica legislativa: País Valencià» i (2011-ençà) «Crònica legislativa del País Valencià», *Revista de Llengua i Dret*, núm. 31-ençà, Escola d'Administració Pública de Catalunya de la Generalitat de Catalunya.

²¹ Cal esperar, doncs, si no ho desplega cap altra disposició, que, com ara en un nom semblant al meu, es pugui avantposar a petició, lògicament, del ciutadà bé l'ús de *de* o de *d'* i no es pretenga imposar el de *de* pel fet que el cognom no és català, etc.